

Светскиот ден на ракот

Светскиот ден на ракот се организира секој 4 февруари и го води Унијата за меѓународна контрола на ракот (UICC). Служи како катализатор за подобрување на свеста и разбирањето за ракот, а истовремено се залага за проактивни мерки за спречување, откривање и лекување на оваа болест. Настанот еволуираше во еден од најпознатите денови за подигање на свеста за здравјето ширум светот.

Овогодинашната тема на Светскиот ден на ракот е „Затворете го јазот во грижата“. Оваа кампања се фокусира на решавање на прашањата за правичност во грижата за ракот, собирање на поединци, организации и влади за да се решат разликите што го попречуваат пристапот до основните услуги за рак за многу луѓе, поради возраста, етничката припадност, полот, социо-економската ситуација или географската локација. Дури и кога овие услуги се достапни, многу поединци се соочуваат со бариери во добивањето на потребната нега. Во 2024 година, примарна цел е да се ангажираат светските лидери и да се побара од нив да усвојат стратегии насочени кон поправање на нееднаквостите и да распределат ресурси за да се осигура дека никој нема да умре од рак, што може да се спречи и се лекува.

На глобално ниво, имаше околу 20 милиони нови случаи на рак и 10 милиони смртни случаи од рак. Товарот од рак ќе се зголеми за приближно 60% во следните две децении, дополнително оптоварувајќи ги здравствените системи, луѓето и заедниците. Предвидениот глобален товар ќе се зголеми на околу 30 милиони нови случаи на рак до 2040 година, а најголемите зголемувања ќе се случат во земјите со низок и среден приход.

Ракот може да се спречи и контролира

Ракот може да се спречи и контролира со имплементирање на стратегии засновани на докази за превенција од рак, скрининг, рано откривање, третман и палијативна нега. Најчестите модифицирани фактори на ризик за рак, кои се споделени со многу други незаразни болести, се:

- Употреба на тутун
- Низок внес на овошје и зеленчук
- Штетна употреба на алкохол

Недостаток на физичка активност

Некои специфични фактори на ризик за рак вклучуваат хронични инфекции од хуман папиломавирус (ХПВ) - за рак на грлото на матката -, хепатитис Б и Ц - за рак на црниот дроб - и *H. pylori* - за рак на желудникот.

Изработил: Дипл.Правник Семира Саити , Февруари 2024-01-31

<https://www.paho.org/en/campaigns/world-cancer-day-2024-close-care-gap>

<https://ncdalliance.org/news-events/news/world-cancer-day-2024-a-global-call-to-close-the-care-gap>

Пристапено на 31.01.2024

Dita Botërore e Kancerit

Dita Botërore e Kancerit organizohet çdo 4 shkurt dhe udhëhiqet nga Unioni për Kontrollin Ndërkombëtar të Kancerit (UICC). Ai shërben si një katalizator për përmirësimin e ndërgjegjësimit dhe të kuptuarit të kancerit, ndërsa mbron masat proaktive për të parandaluar, zbuluar dhe trajtuar këtë sëmundje. Ngjarja u zhvillua në një nga ditët më të famshme për të rritur ndërgjegjësimin për shëndetin në të gjithë botën.

Tema e këtij viti e Ditës Botërore të Kancerit është "Mbyllni hendekun e kujdesit". Kjo fushatë fokusohet në trajtimin e çështjeve të ndershmërisë në kujdesin ndaj kancerit, grumbullimin e individëve, organizatave dhe qeverive për të trajtuar dallimet që pengojnë aksesin në shërbimet bazë të kancerit për shumë njerëz, për shkak të moshës, etnisë, gjinisë, gjendjes socio-ekonomike ose vendndodhjes gjeografike. Edhe kur këto shërbime janë në dispozicion, shumë individë hasin pengesa për të marrë kujdesin që u nevojitet. Në vitin 2024, qëllimi kryesor është angazhimi i liderëve botërorë dhe t'u kërkojnë atyre të miratojnë strategji që synojnë korrigjimin e pabarazive dhe caktimin e burimeve për të siguruar që askush të mos vdesë nga kanceri, i cili mund të parandalohet dhe trajtohet.

Në mbarë botën, kishte rreth 20 milionë raste të reja kanceri dhe 10 milionë vdekje nga kanceri. Barra e kancerit do të rritet me rreth 60% gjatë dy dekadave të ardhshme, duke rënduar më tej sistemet shëndetësore, njerëzit dhe komunitetet. Barra globale e parashikuar do të rritet në rreth 30 milionë raste të reja të kancerit deri në vitin 2040 dhe rritjet më të mëdha do të ndodhin në vendet me të ardhura të ulëta dhe të mesme.

Kanceri mund të parandalohet dhe kontrollohet

Kanceri mund të parandalohet dhe kontrollohet duke zbatuar strategji të bazuara në prova për parandalimin, shqyrtimin, zbulimin e hershëm, trajtimin dhe kujdesin palliativ të kancerit. Faktorët më të zakonshëm të modifikuar të rrezikut të kancerit, të cilët ndahen me shumë sëmundje të tjera jo të transmetueshme, janë:

- Përdorimi i duhanit
- Marrja e ulët e frutave dhe perimeve
- Përdorimi i dëmshëm i alkoolit

Mungesa e aktivitetit fizik

Disa faktorë specifikë të rrezikut të kancerit përfshijnë infeksionet kronike të papillomavirusit të njeriut (HPV) - për kancerin e qafës së mitrës -, hepatitin B dhe C - për kancerin e mëlçisë - dhe H.pylori - për kancerin e stomakut.

Përpiloi: juriste e dipm. Semira Saiti, shkurt 2024-01-31

<https://www.paho.org/en/campaigns/world-cancer-day-2024-close-care-gap>

<https://ncdalliance.org/news-events/news/world-cancer-day-2024-a-global-call-to-close-the-care-gap>

Qasur më 31.01.2024